

Anarşizm Nedir? (2)

Maaş Sistemi

Alexander Berkman

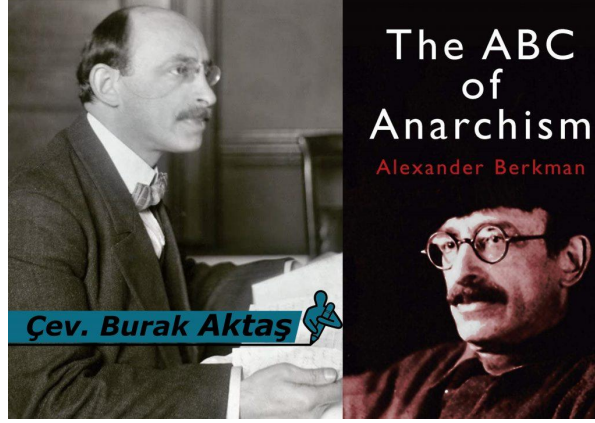
30.08.2020

İçindekiler

Bölüm 2: Maaş Sistemi

4

Meydan Gazetesi: Yaşamı boyunca anarşizm için mücadele eden devrimci anarşist Alexander Berkman tarafından 1928'de yazılan, daha önce farklı dillerde "Anarşizm Nedir?, Anarşizmin ABC'si, Anarşist Komünizm Nedir?" isimleriyle yayınlanmış ve bugüne dek Türkçe çevirisi yapılmamış olan kitabın 2. bölümünü sizlerle paylaşıyoruz.

Bölüm 2: Maaş Sistemi

Kendine şu soruyu sormayı hiç bıraktın mı: neden başkalarının değil de kendi anne babamın çocuğusun?

Nereye varmak istediğimi tabi ki anlıyorsun. Demek istediğim, rızan alınmadı. Sen sadece doğdun; doğum yerini veya anne babanı seçme şansın olmadı. Senin payına da bu düştü.

Demek zengin olarak doğmadın. Belki de orta sınıftansın; büyük olasılıkla, işçi sınıfından yani yaşamak için çalışmak zorunda olan milyonlardan birisin.

Parası olan biri parasını bir işe veya sektöre yatırabilir. Yatırımını yapar ve *kârı üzerinden* yaşar. Ama senin paran yok. Sadece çalışabilme kabiliyetin var, sadece *emeğinin gücü* var.

Bir zamanlar her işçi kendisi için çalışırdı. O zamanlarda fabrikalar ve büyük sanayiler yoktu. İşçinin kendine ait aletleri, kendi küçük atölyesi vardı hatta ihtiyacı olan hammaddeleri kendisi satın alıyordu. Kendisi için çalışıyor ve ona usta veya zanaatkâr deniyordu.

Ardından fabrikalar ve büyük atölyeler geldi. Yavaş yavaş bağımsız işçiyi yani zanaatkârı dışarıda bıraktılar, çünkü işleri fabrika kadar ucuza yapamadı ve büyük üreticiyle rekabet edemedi. Bu yüzden zanaatkâr, küçük atölyesinden vazgeçip çalışmak için fabrikaya gitmek zorunda kaldı.

Fabrikalarda ve büyük tesislerde işler büyük ölçekte üretildi. O kadar büyük ölçekli üretime sanayicilik denir. Bu, işverenleri ve imalatçıları çok zenginleştirdi, böylece sanayinin ve ticaretin efendileri çok fazla para ve sermaye biriktirdi. O sisteme kapitalizm (sermayecilik) dendi. Bugün hepimiz kapitalist sistem içinde yaşıyoruz.

Kapitalist sistemde işçi, eski günlerdeki gibi kendisi için çalışamaz. Büyük üreticilerle rekabet edemez. Eğer çalışabilecek biriysen kendine bir işveren bulman gerekir. Onun için çalışırsın; yani ona emeğini, saatlerini, günlerini ve haftalarını verirsin, o da sana ödeme yapar. Sen ona emeğini satarsın, o da sana *maaş* öder.

Kapitalist sistemde tüm işçi sınıfı, emek gücünü işveren sınıfına satar. İşçiler fabrikaları inşa eder; makineleri, aletleri yapar ve ürünü üretir. İşverenler de fabrikaları, makineleri, aletleri ve ürünleri kendilerine kâr olarak saklarlar. İşçilerin aldığı tek şey ise maaştır.

Bu düzenlemeye maaş sistemi denir.

Bilgili insanlar işçinin maaşı olarak, ürettiklerinin yalnızca onda birini aldığını saptadılar. Diğer onda dokuzu mülk sahibi, imalatçı, demiryolu şirketi, toptancı, işveren ve diğer araçlar arasında bölünmüştür.

Bu şu anlama gelir:

Fabrikaları bir sınıf olarak işçiler inşa etmiş olsalar da bu fabrikaları kullanma ayrıcalığı için günlük emeklerinden bir dilim alınır. Mülk sahibinin kârı budur.

İşçiler aletleri ve makineleri kendileri yapmış olsalar da bu alet ve makineleri kullanma ayrıcalığı için günlük emeklerinden bir dilim daha alınır. İmalatçının kârı budur.

İşçiler demiryollarını inşa edip işletiyor olsalar da kendi ürettikleri malların taşınması için günlük emeklerinden bir dilim daha alınır. Demiryolu şirketinin kârı budur.

Tıpkı bunun gibi, imalatçıya başkalarının parasını ödünç veren bankacı, toptancı ve diğer araçlar da dahil olmak üzere, hepsi işçilerin emeğinden payını alır.

O halde geriye kalan- işçinin emeğinin gerçek değerinin onda biri – ise onun payıdır, maaşıdır.

Bilge Proudhon'un zenginlerin mallarının neden çalıntı mallar olduğunu söylediğini şimdi anlıyor musun? Üretenden çalışıyor, işçiden çalışıyor.

Böyle bir şeye izin verilmesi tuhaf görünüyor değil mi?

Evet, gerçekten çok tuhaf, en tuhafıysa tüm dünyanın bunu görmesi ve hiçbir şey yapmamasıdır. Daha da kötüsü, işçilerin kendileri bu konuda hiçbir şey yapmıyor. Neden birçoğu her şeyin yolunda olduğunu ve kapitalist sistemin iyi olduğunu düşünüyor?

Çünkü işçiler başlarına gelenin ne olduğunu görmüyor. Hâlihazırda soyulduklarının farkında değiller. Dünyanın geri kalanı da bu konudan çok az şey anlıyor ve dürüst bir insan onlara durumu anlatmaya çalıştığı anda, ona “anarşist!” diye bağırıp onu ya susturuyorlar ya da hapse atıyorlar.

Kapitalistler, kapitalist sistemden tabi ki çok memnunlar. Niye olmasınlar ki? Onları zenginleştiriyor. Bu yüzden *onlardan*, sistemin iyi olmadığını söylemelerini bekleyemezsin.

Orta sınıflar da kapitalistlerin yardımcılarıdır ve aynı zamanda işçi sınıfının emeği ile geçinenlerdir, öyleyse neden itiraz etsinler? Elbette, orada burada orta sınıftan bir erkek ya da kadının ayağa kalktığını ve tüm mesele hakkında gerçeği söylediğini görebilirsin. Ancak bu tür kişiler hızla susturulur; onlar “halkın düşmanı” çılgin, rahatsız edici ve anarşist olarak damgalanır.

Kapitalist sisteme ilk itiraz edenlerin işçiler olması gerektiğini düşünüyorsun, çünkü onlar soyulanlar ve en çok zarar görenlerdir.

Evet, öyle olmalı. Ama durum öyle değil, ki bu çok üzücü.

İşçiler zarlardan hileli olduğunu zaten biliyorlar. İşçiler hayatları boyunca olabildiğince fazla emek verdiklerinin ve karşılığında aldıklarının, çoğu zaman sadece hayatta kalmaya yetecek kadar olduğunu hatta bazen yetmediğini biliyorlar. Kendi eşlerinin parası patiska bir elbiseye zar zor yeterken; işverenlerinin, boynunda elmasları ve sırtlarında pahalı elbiseleriyle gezen eşleri ile birlikte pahalı otomobiller sürdüklerini ve en büyük lüksler içinde yaşadıklarını görüyorlar. İşçiler daha iyi maaş almaya çalışarak koşullarını iyileştirmeye çalışıyorlar. Sanki gece evimde uyanıp bir hırsızın tüm eşyalarımı topladığını ve kaçmak üzere olduğunu fark etmişim gibi. Farz et ki, onu durdurmak yerine ona şunu söylüyorum: ‘Lütfen Bay Hırsız, giyecek bir şeyim olsun diye bana en azından bir takım elbise bırakın’ ve sonra benden çaldığı şeylerin onuncu parçasını bana geri verirse teşekkür ediyorum.

Hikâyeyi çok hızlı ilerletiyorum. İşçiye dönersek durumunu nasıl iyileştirmeye çalıştığını ve bunda ne kadar az başarılı olduğunu göreceğiz. Şimdi sana işçinin neden hırsız boynundan tutup dışarı atmadığını açıklamak istiyorum; yani kapitaliste biraz daha fazla eklemek ya da maaş için neden yalvardığını ve onu neden sırtından tamamen atmadığını.

Bunun nedeni, işçinin de dünyanın geri kalanı gibi her şeyin yolunda olduğuna ve olduğu gibi kalması gerektiğine inandırılmış olmasıdır; birkaç şey olması gerektiği gibi değilse bunun nedeni “insanların kötü olmasıdır” ve bir şekilde her şey eninde sonunda düzelecektir.

Bunun kendin için geçerli olup olmadığına bak. Çocukken evde çok fazla soru sorduğunda sana “çünkü öyle”, “öyle olduğu için” ya da “Allah öyle yaratmış” dediler ve her şey yoluna girdi.

Onların kendi annelerine ve babalarına inandıkları gibi, sen de annene ve babana inandın; bu yüzden şimdi tıpkı büyükbaban gibi düşünüyorsun.

Daha sonra okulda da sana aynı şeyler söylendi. Tanrı’nın dünyayı yarattığı ve her şeyin yolunda olduğu öğretildi. Zengin ve fakir ayrımının olması gerektiğini, zenginlere saygı duymak ve haline şükretmenin gerektiği öğretildi. Sana ülkenin, adaletin koruyucusu olduğu ve kurallara uymak gerektiği söylendi. Öğretmen, rahip ve vaiz, kaderinin Tanrı tarafından çizildiği ve “O’nun gerçekleşeceği” fikrini sana dayattı. Ve zavallı bir adamın hapishaneye sürüldüğünü gördüğünde, onun kötü olduğunu çünkü bir şey çaldığını ve bunun çok büyük bir suç olduğunu söylediler.

Ama ne evde ne okulda ne de başka bir yerde zenginin, işçinin emeğini çalmasının bir suç olduğu ya da kapitalistlerin emeğin yarattığı zenginliğe sahip oldukları için zengin oldukları söylenmedi.

Hayır, sana bu asla söylenmedi, okulda ya da kilisede kimse bunu duymadı. O halde işçilerin bunu bilmesini nasıl bekleyebilirsin?

Aksine, zihnin- çocukken ve daha sonra- yalan yanlış fikirlerle o kadar dolduruldu ki, yalın gerçeği duyduğunda bunun mümkün olup olmadığını merak ediyorsun.

Belki şimdi, işçilerin yarattıkları servetin kendilerinden çalındığını ve her gün çalınmasına rağmen neden anlamadıklarını kavrayabilirsin.

“Ama yasa” diye soruyorsun, “devlet- böyle bir soyguna izin mi veriyor? Hırsızlık kanunen yasak değil mi?”

Anarşist Kütüphane

Alexander Berkman
Anarşizm Nedir? (2)
Maaş Sistemi
30.08.2020

13.09.2020 tarihinde
<https://meydan.org/2020/08/30/anarsizm-nedir-2-maas-sistemi-alexander-berkman/> 'den alındı.

Çeviren: Burak Aktaş

tr.anarchistlibraries.net